

Dret a un habitatge digne i adequat

Juan Villoro

Ana Sugranyes

Israel Nagore

Ana Tostões

Josep Maria González

Jaume Avellaneda

Iapanaderia

Marta Peris

Esther Santamaria

Santi Facet

Enric Serra

Pere Joan Ravetllat

Especial

Carlo Olmo

EQUIP DE DIRECCIÓ DE L'ETSAB

Director

Ferran Sagarra

Sotsdirectors

Josep Maria González

María Goula

Karin Hofert

Zaïda Muxí

Félix Pardo

Secretaria

Carlos Pérez

Cap dels Serveis de Gestió i Suport

Victòria Vela

visions

Direcció

Ferran Sagarra

Zaïda Muxí

Disseny gràfic

Francesc Polop *disseny*

Equip de redacció

Arnau Andrés, Carles Baiges, Carla Conill i Arnau Corberó

Correcció de textos

Maria Patricio

Impressió

Plan B

HAN COL-LABORAT EN AQUEST NÚMERO

Agraïm a totes les persones que han col·laborat amb la seva opinió, suggeriments o escrits: Miguel Angel Alcalde, Félix Arranz, Jaume Avellaneda, Usue Belandia, Lluís Carné, Jaime Coll, Mariona Consuegra, Dani Crespo, Adrià Escolano, Santi Facet, Carolina B. García, Josep Maria González, Manuel Guardia, Marta Hernández, Cristina Jover, Ángel Martín, Iñigo Mujika, Israel Nagore, Cecília Obiol, Carlo Olmo, Yolanda Ortega, Iapanaderia, Marta Peris, Pere Joan Ravetllat, Benedetta Rodeghiero, Josep M. Rovira, Joaquín Sabaté, Marina Sanahuja, Esther Santamaría, Enric Serra, Ana Sugranyes, Ana Tostões, Juan Villoro.

<i>Dret a un habitatge digne i adequat</i>	3	editorial Ferran Sagarra - Zaida Muxí
<i>Casas sin muros</i>	6	teoria Juan Villoro
<i>El derecho a la ciudad. Praxis de la utopía</i>	24	review Ana Sugranyes
<i>Open building en la vivienda colectiva del siglo XXI</i>	30	Israel Nagore
<i>Entre Cáncer y Capricornio: un laboratorio de arquitectura</i>	36	Ana Tostões
<i>Habitatge i innovació constructiva a Europa. Tendències</i>	46	projectes Josep Maria González i Jaume Avellaneda
<i>Casa más o menos. La vivienda como proceso</i>	52	lapanaderia
<i>Can Caralleu, 22</i>	60	Marta Peris
<i>PFC 2011. Conjunto de viviendas y espacio público junto al río Spree, Berlín</i>	66	Esther Santamaría
<i>PFC 2010. Escola bressol i habitatges de protecció oficial a Fabra i Coats</i>	72	Santi Facet
<i>El projecte dels teixits urbans residencials</i>	80	aula Enric Serra
<i>Vivienda y ciudad. El sentido de un curso sobre la vivienda</i>	88	Pere Joan Ravetllat
	96	+ visions Tallers, cursos, seminaris
	98	Concursos i premis
	104	Exposicions
	106	Llibres, Edicions ETSAB
	108	Publicacions
	110	Espais ETSAB
	116	especial Carlo Olmo
	130	previsions Aldo Rossi a ANNALS

No cabe duda. Ésta es mi casa
 aquí sucedo, aquí
 me engaño inmensamente.
 Ésta es mi casa detenida en el tiempo.
 Llega el otoño y me defiende,
 la primavera y me condena.
 Tengo millones de huéspedes
 que rien y comen,
 copulan y duermen,
 juegan y piensan,
 millones de huéspedes que se aburren
 y tienen pesadillas y ataques de nervios.
 No cabe duda. Ésta es mi casa.
 Todos los perros y campanarios
 pasan frente a ella.
 Pero a mi casa la azotan los rayos
 y un día se va a partir en dos.
 Y yo no sabré dónde guarecerme
 porque todas las puertas dan afuera del mundo.

Esta es mi casa, Mario Benedetti

Dret a un habitatge digne i adequat

Hem arribat al número 10 de la revista Visions, sens dubte una fita important per a una empresa editorial que, com totes, no està exempta de dificultats. Hi hem arribat convençuts que continuem amb l'esperit amb que l'anterior direcció va fer néixer Visions el maig del 2003, per donar publicitat a algunes de les múltiples activitats que es fan a l'ETSAB i conscients que no disposem de l'espai per acollir-les totes. Des del primer moment és va intentar, però, reflectir les diverses posicions, aproximacions i coneixements amb aportacions del màxim nombre de persones que enriqueixen el dia a dia de la nostra Escola.

Ens toca viure temps difícils de canvi i de crisi que posen noves preguntes i ens demanen reflexions i alternatives a l'entorn de la formació, de les sortides professionals i del compromís dels arquitectes envers la ciutat i els ciutadans. En una feliç casualitat -per motius onomàstics- aquesta edició conté homenatges fets a l'Escola a dos pensadors desapareguts prematurament que van orientar -Aldo Rossi- o van forjar -Ignasi Solà-Morales- teoria de i des de les nostres aules en altres moments de canvi necessari. Però el nucli d'aquest número el constitueix el tema cabdal de l'habitatge per intentar aportar-hi noves reflexions regeneradores.

Com no podia ser d'altra manera hem abordat el tema de l'habitatge des de prismes variats. Comencem amb un registre literari de l'escriptor Juan Villoro que ha passat per les nostres aules per parlar de la casa a través de la literatura. En les seccions corresponents mostrem diversos projectes: uns que han format part de conferències realitzades a l'escola i d'altres que són el resultat de PFC que han abordat l'habitatge amb propostes innovadores. També s'inclouen perspectives des d'àmbits diferents que reflexionen entorn del tema de l'habitatge dins la formació dels i de les arquitectes.

L'habitatge col·lectiu, especialment l'habitatge massiu, va motivar canvis històrics a la pràctica de l'arquitectura al començament del segle XX. Les reflexions d'aquells moments havien estat producte d'una altre crisi, la de l'habitatge insalubre i insuficient per a la majoria de la població obrera, i l'arquitectura va jugar-hi un paper clarificador i propositiu fonamental. Ara, els reptes de l'habitatge massiu i de la urbanització tenen característiques diverses -tant als països perifèrics i emergents, com a les antigues metròpolis- que ens fan introduir noves variables cognitives com praxis arquitectòniques. L'escola és un lloc indispensable per a la seva generació i debat.

Ferran Sagarra - Zaida Muxí

Segons dades de l'ONU, més de 1.000 milions de persones a tot el món no tenen un habitatge adequat i més de 100 milions no tenen llar. L'habitatge hauria de ser accessible a tothom i, a més a més, tothom hauria de tenir certa garantia de tinença que els protegeixi dels desallotjaments forçats, assetjament i altres amenaces. Entre els serveis disponibles hi hauria d'haver l'aigua neta potable, el sanejament i l'energia. D'acord amb les normes internacionals, els Estats haurien de prendre mesures per garantir que els habitatges estan situats en zones segures i que respecten els drets culturals.

Drets econòmics, socials i culturals